

Karétiani

Îtun anaaé kéwaraa-yuma káqo-kaqo-marukaq Karétia- marabaq mórabi áíkuyo-yubaq Póroma agatáiyé.

1 ¹kemá Póroma Îtuma timáyíkarai-naqa waayúkama kemmá íma tááyaraabo aboámá Áánûqtuma wemá Îtumma pukáipike itó-umakarai-nakoma wemá maami-máyáíráqá tááyaraiye. ²ketífbâqawaayuma ketê máe-yute ketáámá maamin-áúbábí keráwáqá Karétiani-marabaq áíkuyo-kayukayopaq miráoro-maaraoro-aimma kéyuwaunatae. ³ketibotáámá Áánûqtugaraq uyátárai-naqa Îtu Káríqtogaraq yenákátí íráqô-qtataakaraq kaayoné-yátáákáráq keráwáqá tímêtaao. ⁴Îtu Káríqtoma Áánûqtuma ketibotáái aúyánámmá kéwarena wení aúwaraimma yuwéna ketáái kúmiq-yataapike meyanîq uráiyé. wemá mirá éna íbêqa maa-márábí wái-tai-aaipike keqtáá mamá paábaq tiyuwánénataa mirá-uraiye. ⁵miráínataa ketáámá Áánûqtun-awiqa aati-aatimá múte yauyónátae. miráuma waíno.

⁶keráwáqô, miráonaaíqtabama kemá iyánáaqa kéune. Îtu Káríqtoni íráqô-qtataapike Áánûqtuma keráwáqá tááyaraimanibo keráwáqá páátákáá wemmá káyuweq káqon-ate-wataama kéítaae. ⁷miráimanibo káqon-ate-wataama óqa íma wáiyé. ímiye. yaímma-wayukama keráwáqti túyánámmá mamá táíq kéeta Îtu Káríqtoni átê-wataama mamá waéq nááeq kéoe. ⁸miráimanibo ketáá keráwákáq móra átê-wataama timá tímikaanataabi móra Áánûqtuni márûpake kaqtó-nakoma tínna átê-wataagoma minnágogaraq ketáámá naayóbáqá tiráunna átê-wataagoma íma mórai q innama minná kanaarácq móra-nakoma mirá énama wemá áíta-marupaq puíno. ⁹naayóbáqá ketáá tiráunnai q umá keqnáámmá íbêqa kêtunatae. ániibo móra-nakoma átê-wataama timá-timina-waigoma

naayóbáqá ítaraanaikaa ímo ínanama min-nákómá áíta-marupaq puíno. ¹⁰maami-kátááyábámá waayúkama keqtábá yikání íyabiyo? ímiye. Áánûqtuma kákaiqtapoq maamin-áímmá kètune. waayúkama keqtábá yikáina-yataariq kéeqa kemá káqo-mayaima mayánúnamanibo Ítu Káriqtoni mayái-náqá íma mánune.

¹¹máqtemma ketíwbátiwaayuo, kemá arupú umá kétima-timune. maamin-áté-wátáámá keráwáqá naayóbáq timá-tímikaunama móra-nakoma íma mamá páaq uráíye. ¹²min-áímmá móra-nakopike íma matáune. móra-nakoma íma tiráátiraiye. áraimma ímiye. Ítu Káriqtoma wenamááríq kemmá tiráátiraiye. ¹³naayóbáqá kemá nôrabi uráunna-aaimma minná keráwáqá ítaraane. kemá Ítiráaeo-wayukati monoq-áímmá wakáune. paru-yátáákómá kepímmá íma wáitaq Ítukaq yirummá ámê-kayukama keráwáqá ítaraae. kemá móra-iyakaq maréta áíkuyo-kayukama mamá táíq umáyíkarane. ¹⁴ketimatoq áa-yuti aúkáapimma kemá taíbaq-wayukama uyátáreq Ítiráaeo-wayukati yáaimma kéwaraune. kemá ketí títaubikoni máqten-aaimma warámáaq akoqnáá kéune.

¹⁵miráimanibo naayóbáqá ketinóma íma matíkaraitanama mi-kánáaráqá kemmá Áánûqtuma aúyataraine. wení íráqô-qtataapi wení mayaímá mayáíyábá tiwíkaíye. ¹⁶wemá wenáanikoma kemmá tiráátiraimma minná íma Ítiráaeo-wayukamibo Yéqtaeowayukabi átê-wataama mó-tikaae téna tiráátiraine. wemá kemmá tiráátiraimma móra-nakoma íma ítama aónaraunae. ¹⁷kemmá uyátéta áqa timáyíkarai-kayukayopaq Yérútáárebaqa íma uráunamiye. ímiye. kemá Arébiya-marabaq uráunamiye. ánibo anaaékaqa Tamáátikatibaq uráunamiye. ¹⁸anaaékaqa kaumo-kárítímáátímá yáwitaq Pítaate wataáama ténáaq Yérútáárebaq utáunamiye. ánibo wetê tiyááka umá móra-titaupaq-kanaama máqe-uraunamiye. ¹⁹timáyíkarai-kayukama kemá móra íyimonaraune. Yémitima uyátárai-nakoni ábâkoma wenamá aónaraune. ²⁰min-áímmá íbêqa keráwáqtôpaqo agayáunama Áánûqtuma káonaitaq kemá keráwáqá kaaqaarimá íkétima-timune. ²¹anaaékaqa Tíria-marabaq Tirítia-maragoni páaqya-marupaqa kemá uráunamiye. ²²miráimanibo Yúriabaqa Ítukaq itáíq-itaiq o-káyúkámá ketí tóíkaqa ítimonaraae. ²³yemá miráuma aamá kéitaane: “naayóbáqá maamin-nákómá tíkamataa uq-téwaimanibo naayóbáqá arummá aména itáíq-itaiq í-yátáákómmá mamá táíq éwai-qtataakoni átê-wataama íbêqa kétima-yimiye.” téta kéitaae. ²⁴minnáyaba yemá Áánûqtun-awíqa múte yaútaae.

2 ¹kemá tiyááka umá kaayaqté-kaayaqté-karitimaatima maéq anaaékaqa Páanabatite keqnáámmá Yérútáárebaq utáuyane. kemá Tááítatimma awíqmetaa wegáráq utáunatae. ²Áánûqtuma kemmá tiráátitapoq uráunae. maamin-áté-wátáámá Yéqtaeowayukama tiráunama minná kemá Yérútáárebaq anó-kayukama

Îtuqtaba áíkuyikareq yemmá káyiraatune. kemá maará téq túyánámmá kéitaune: “maami-máyáimá íbêqo mayáunagaraq naayóbáqô matáunagaraqa kanaaráré tínô?” téq ítama káonaune. ³Tááítati ketê mái-naqa Karíkibake-nare. miráimanibo wenaúma karánátaae téta móra-yuyanakaq íma makááe. ⁴ítáaro. yaímma-wayukama ketáái tíbâqawaayuti aúkáapi aúma karánéta aúpáq ya-kéberaae. mi-kááqáárí-wáyúkámá yemá abu-wáyúkábóata abú yamá káonaae. yemá ketáái táaimma naayón-ááipíké keqtáá paábaq mamá kétéyuwetataa Ítu Káriqtogaraq mamá táíq éta Ítiráaeo-wayukati naayón-ámáán-áímmá keqtáá mamá yagaroqtánáae téta irááe. ⁵ketáámá yemmá yíkáiniq íkéunatae. miráitaqtaa átê-wataagoni árain-aimma keráwáqtábá kéyaqtoraunatae. ⁶ánibo mórama anón-iwiqa wáíye tíya-kayukama ketí átê-wataaraqa móra íráqô-qtataaqa íma maqmá arúbaraae. anón-iwirabi pááqyan-iwiqo wái-kayukayabama minnýaba paátataare kétune. Áánûqtuma waayúkagoni áwíqtaba aúyánámmá íma kéitaiye. áraimma ímiye. ⁷Áánûqtuma Pítaamma Ítiráaeo-wayukabaq timákarainiq éna móraiq umá kemmá timátikena “Yéqtaaeo-wayukabi átê-wataama mó tiyo” téna timátíkaraiye. ⁸owé. Áánûqtuma Pítaamma Ítiráaeo-wayukabi mayaímá mayaíkáae téna timákaraiye. móraiq umá Áánûqtuma akoqnáárake “Yéqtaaeo-wayukati aúkáapi mayaímá mayaa” téna kemmá timátíkaraiye. ⁹Yêmitigaraq Pítaagaraq Yóáanegaraq anó-kayukagaraq yemá kemmá Áánûqtuma aokaríq umá mayaímá tímímma aónaraae. miráitata yemá Páánabatite kekárátámá iyáámma tímikaakarataae. miráomma ketáái awaamépóaqtaa móra-tiyakaq makáunatae. minná yemá Ítiráaeo-wayukati aúkáapi mayaímá mayáyaqtaa ketáámá Yéqtaaeo-wayukati aúkáapi mayaímá mayánúnatae. ¹⁰kímora-yataaqa keqtáámô ítáan-aimma téta maará kéte: “keráwáqá áwáyoq-wayukayaba túyánámmá itéraq yíwáqnaa oro.” téta tirááe. mi-qtátááqtábá kemmá kétékaitaq kemá yíwáqnaa ónááq yokaa uráune.

¹¹Pítaama Áátiokiq itaq wenaúbáq Pítaama íarutainiq kéíye téq wemmá timá ámikaune. ¹²naayóbáqá Yêmitima timáyíkái-kayukama íuraawana Pítaama Yéqtaaeo-abaqawaayute aáwaqa naráíye. miráimanibo mi-káyúkámô káyemma yetê ókaraq aáwaqa ínaraiye. miráimanibo yúma kárátaa-kayukati yáaqa ikátaiye. minná yúma íkárataa-kayukagaraq yúma kárátaa-kayukama íma yagaroqtamá kémaae. ¹³tébakaq Ítiráaeo-abaqawaayugaraq Pítaamo iníq kéowana Páánabatigaraqa yeqtáaqa kéikatenaboana kaayaq-yóyáúkáá-káyúkáráá umá ókaraq Yéqtaaeo-wayukagaraq aáwaqa ínaraae. ¹⁴kemá yemmá yimónáunama átê-wataaraqa íma arupú umá uréire kéowaq yúraqa Pítaamma maará téq timá ámikaune: “emá Ítiráaeo-nakomanibo Yéqtaaeo-nakoraa uráne. náaraq umáwaq Yéqtaaeo-wayukama mamá Ítiráaeo-wayukati yáaimma waránô?” téq tiráune. ¹⁵árainne.

ketáámá Ítiráaeo-anna-wayukabike pááq uráunatae. Yéqtaaeo-anna-wayukama kúmiq-wayukabike íma pááq uráunatae. ¹⁶miráitaqtaa ketáá káonaunatae. Ítiráaeo-kayukati ámáan-aimma paá wáraaqtaba móra-nakoma Áánûqtun-aurakaq kateko umá íma mániye. ímibo paá Ítukaq itáíq-itaiq umá arummá aménama Áánûqtun-aurakaq kateko umá mániye. owé. ámáan-aimma paá wáraaqtaba Áánûqtun-aurakaq kateko umá íma mánunatae. ímibo paá Ítuqtaba itáíq-itaiq kéipoaqtaa Áánûqtun-aurakaq kateko umá mánunatae. ¹⁷miráimanibo ketáámá Ítu Káríqtokaq tirummá kámunaboqtaa minnárake Áánûqtuma “kateko-wáyúkáé” tínataama anaaékaqa ketáá miráuma Yéqtaaeo-anna-wayukama kúmiq-wayukaraa umá maéqtaa ketáámá ketábátáá aónaraunatae. Ítu Káríqtoma ketáái kúmiq-yataakoma mamá pááq uráiyô? aaqáo. ketáá mirá-tenunataabiyo? áraimma ímiye. ¹⁸ítáaro. keqnáámmá yawwéqma Mótetini ámáan-aimma waránúnô? aaqáo. ímiye. kemá min-ámáán-áímmá waréqa Áánûqtun-aurakaq kateko-náqá íma mánune. min-ámmá íarutain-ane. ¹⁹Mótetini ámáan-aikoma kemmá aúwaraimma íma tímikaitapoaq yawítitukaune. mûtûq-amaan-aimma kemá íma kanaarác wakáune. kemá kúmiq-yataariq onanamá Mótetini ámáan-aikoma téna “puínóne” kétiye. miráitana ámáan-aikoma keqtáá tíkamma képuimanibo Áánûqtuma aúwaraimma kétimitaae. ketí aúpáq-áímmá ítáaro. minná ²⁰kaapaq-yátáqá Ítuma ketí kúmiq-yataaqtaba pukáipoaq kemá wetê mibác máqe-uraune. miráitaq kemá Póroma ámáan-aikoqtaba wetê pukuráune. miráimanibo íbêqa kemá íma máupo Ítu Káríqtoma ketí tirunóbáqá máíye. min-náqá Póroe te-náqá íma máíye. ketí túwaraimma minnáe. Ítu Káríqtoni aúwaraimma kepí kémaiye. ketúgoma paá wáimanibo íbêqa Áánûqtuni áanikokaq itáíq-itaiq umá paá kémaune. ketí kúmiq-yataaqa wáitanama minnáyaba puyónúmananibo keqtábá pukuráíye. ketúgoma íma pukuráimanibo wenaúgoma pukuráíye. miráipoana íbêqa ketúgoma paá wáíye. keqtábá kákaitana keqtábá pukuráíye. ²¹Áánûqtuni paru-yátáqá íma paábaq kématuwaune. ámáan-ainapo Áánûqtun-aurakaq kateko umá máíyanama kanaarác Ítu Káríqtoma pukáimma minná paátataaqtaba pukíné uráimiye.

3 ¹neginaagí Karétiaq-wayukao, keráwáqtábá Ítu Káríqtoma pukáitaq keráwáqtí túrikaq tiráátiraune. íbêqa náawaq keráwáqá mamá aíbôqnaaboqa káutikaiyo? ²kemá keráwáqá kímora-yataaqtaba tímá tíméro. Áánûqtuni Aokaq-Áágómmá náaraq umác matááo? ámáan-aimma wáraaqtaba matááo? ímiye. átê-wataama Ítu Káríqtoqtaba itáíq-itaiq okákénác matááo? owé. ³nôraq itarác íbêqa neginaagí kéoo? áqnáabaq Áánûqtuni Aokaq-Áágóní áwáqnaa í-yátáqá matáamanibo íbêqa ámáan-aikaraq puí-yátáákárác íyaq yawwéqma mirá íno? ⁴naayóbáqá keráwápí ummaa-yátáqá pááq uráimma minná keráwáqá paá min-úmmáámá matááo? kemá túyánámmá itáunama keráwáqá paá-ummaama íma

matááe. ⁵nôraq itanawáq Áánûqtuma keráwáqá wení Aokaq-Áágómá tiména keráwáqtí aúkáapi anón-awaameq-yataaqa tarôq uráiyoy? keráwáqá ámáan-aikoni mayaímá máyáaqtaba mirá-uraiyo? ímibo wení átê-wataama itéq anaáe wáráaqtabae téna mirá-uraiye.

⁶Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábí Áabaraaqtaba maará-tiraiye: “Áabaraama Áánûqtukaq itáíq-itaiq itanábána Áánûqtun-aurakaq kateko umá máqç-uraine.” téna tiráine. ⁷miráínaq keráwáqá aónainoe. yemá náayuwabi Áánûqtukaq itáíq-itaiq umá yáqtoqma akoqnáá étama yemá Áabaraani árain-iyapoma mááe. ⁸naayóbáqá Áánûqtuni agamatá-kánnáábí tiráine. Yéqtaaeo-wayukagaraq Áánûqtukaq itáíq-itaiq umá yáqtoqma akoqnáá íyanama yeráwáqtábá Áánûqtuma téna “kateko-wáyúkáé” tíniye. miráitana naayóbáqá Áánûqtuma Áabaraamma timá ámikaine: “epíkémá máqte-marabaq-wayukama íráqôniq umáyikanune.” téna Áánûqtuma Áabaraamma timá ámikaine. ⁹Áabaraama Áánûqtukaq itáíq-itaiq kéitana Áánûqtuma wemmá íráqôniq umákaraine. móraiq umá máqtemma itáíq-itaiq o-káyúkámá Áánûqtuma íráqôniq umáyikaniye. ¹⁰máqtemma ámáan-aikoni aménáápáqô kémae-kayukama yúyánápímmá téta “minnárake Áánûqtun-aurakaqa kateko umá mánunatae” tétama min-ámáán-áíkmá yemmá yawááq-umayikaniye. Áánûqtuni agamatá-kánnáábí mirá kétiye: “máqte-kayukama ámáan-aimma agamatá-kánnáábí wáin-aimma íma mútûq waráíyanama yemmá yawááq umáyikaniye” téna agamatá-kánnáágó kétiye. ¹¹ketáámá káonaunatae. móra-nakoma ámáan-aimma mútûq íma kanaaráq kéwaraiye. miráipoana ámáan-ainapo Áánûqtun-aurakaq móra-nakoma kateko umá íma kanaaráq aurániye. Áánûqtuni agamatá-kánnáábí ókaraq maará kétiye: “min-nákómá wení itáíq-itaiq í-yátááqnpó Áánûqtun-aurakaq kateko umá matúq-matuq umá mániye.” téna agamatá-kánnáábí kétiye. ¹²ámáan-aimma Ítukaq itáíq-itaiq í-yátááqtabámá íma wáiyé. móra-nakoma Mótetini ámáan-aimma íwarenama min-nákómá puíniye. ókaraqa agamatá-kánnáágómá maará kétiye: “móra-nakoma máqten-amaan-aimma mútûq warénama wemá kanaaráq aúwaraimma mayániye.” téna agamatá-kánnáágó kétiye.

¹³ketáámá ámáan-aimma mútûq íma kanaaráq kéwaraunaboanataa Áánûqtuma keqtáámá yawááq kéumatikaiqtae. miráimanibo keqtáámá íma yawááq-umatikena wemá Ítu Káríqtoma keqtááyábámá yawááq-umakaraiye. miráitana Ítu Káríqtoma keqtááyábá yawááq-i-naqa kaapaq-yátáq aúkáiyé. minnýaba Áánûqtuni agamatá-kánnáábí maará kétiye: “móra-nakoma yaataq aráápenama wemá yawááq-i-nare.” téna kétiye. ¹⁴miráitana Ítu Káríqtoma kaapaq-yátáq pukuráiyé. wemá miráurairoq keráwáqá Yéqtaaeo-wayukama Áánûqtuma Áabaraaqtaba timá akoqnáá umákaimma keráwákáráq kanaaráq mayánoe. miráitana Áánûqtu timá akoqnáá umákaimma áraimma pááq uráiyé. minnýaba

keráwáqá káonaae. abo Ítu Káríqtokaq keráwáqá itáíq-itaiq uráámma keráwáqtôpaq Áánûqtuni Aokaq-Áágómá iráíye.

¹⁵ítáaro. kaayaq-nákórátá móra-iyakaq marétama aamá timá yarúmaraiyanama káqo-nakoma óq-aimma íma maqmá aráápaino. wemá mi-kátáábíké íma yaímma mayaíno. ¹⁶Áánûqtuma Áabaraate aamá timá yarútaimma mirá-uráíye. kanaaráq Áánûqtuma téna anaaékaqa íráqô-qtataaqa páaq íniye tiráíye. mi timá akoqnáá umákai-qtataaqa Áabaraamma káména wení iyápógaraq ámikaine. wemá máqte-noiyapoe ítiraine. wemá netuq-nóiyápóyábá ítiraine. ímiye. wemá paá kímora-iyapoyaba téna maará tiráíne: “ení iyápóe” tiráíne. min-iyápómá Ítu Káríqtoe. ¹⁷ketáagon áaimma maará-uráíye. mi-kánááraraq Áánûqtuma Áabaraamma timá akoqnáá umákarai-kanaaraqa Mótetini ámáan-aimma íma wáqe-uraine. mi-kánááraké ayáqtáá-kanaama (430 karitimaatimá) kóuráíye. mikáké Mótetini ámáan-aimma páaq uráíye. mi-kánáámá páaq uráimma Áánûqtuma Áabaraate aamá timá akoqnáá uráimma íma waékáíye. ¹⁸ánibo Mótetini ámáan-aimma waráinapo keqtáámá kanaaráq ayúqtikenataama Áánûqtuma Áabarate timá yarútain-aikoma naayóbáq ánatagine iné. miráimanibo maamin-ámáan-áínápó íma kanaaráq káyuqtikaiqtae. ímibo keqtáámá paá Áánûqtuma Áabaraate aamá timá yarútaimma itáíq-itaiq í-nápó káyuqtikaiqtae.

¹⁹abo nôraq itanawáq ámáan-aimma wáíyo? wemá maará-uráíye. kúmiq-yataakoni áaimma abarokáq tiráátinenataa mirá-uráíye. Ítu Káríqtoma páaq uráikaq min-ámáan-áímmá kéwáraunatae. Áánûqtuma naayóbáqá timá akoqnáá umákarain-iyapoma Ítu Káríqtoe. Áánûqtuni kaqtó-wayukati yóyaupikekaraq min-ámáan-áímmá maa-márábí iráíye. Áánûqtuni kaqtó-wayukanapogaraq Mótetini óyaupikekaraq min-ámáan-áíkmá Áánûqtunopake kukéna waayúkáyôpaq iráíye. ²⁰miráimanibo Áánûqtumo Áabaraate aamá timá yarúmaraitanama kaqtó-wayukanapo mi-kátáámá íma wáqe-uráíye. ímibo Áánûqtuma Áabaraamma wenóikaraq káonéna timá ámikáíye. ²¹miráitana ámáan-aikogaraq Áánûqtuma Áabaraama timá akoqnáá umákarain-aikogaraq namuroíq kéoyo? áraimma ímiye. miráimanibo keqtáámá ámáan-aikoma íma kanaaráq káyuqtikaiqtae. ímibo ámáan-aikoma paá mirá-iniye. ²²ámáan-aikoma keqtáámá kékén-áímmá kétimatimiqtáe. kúmiq-yataakoma máqte-kayukama ánná kúyikaráíye. Áánûqtuni agamatá-kánnáágómá minnýaba kétiye. miráipoaqtaa ketáámá paá Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq kéeqtaama min-áúwáráíqtábá Áánûqtu Áabaraamma timá akoqnáá umákaraimma kanaaráq mayánúnatae.

²³naayóbáqá Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq í-yátááqá íma páaq uráikaqa ámáan-aikoma ánná kútikaraiqtae. ánibo ketáámá ánnábí máqetaa mi-kánáárakémmá áaimma átáma Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq kéunatae. ²⁴owé. ámáan-aikoma ketáái kawáá-nákáá uréna ketáái tirááti-nakaa

umáe kéwitana mi-kánááráqá Ítu Káríqtoma iráiyee. mi-wágóni anaaékaqa Ítukaq itáíq-itaiq kéeqtaama Áánûqtun-aurakaq kateko-wáyúká máunatae. ²⁵Íbêqo Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq í-kánáámá wáipoana áamáan-aikoma ókaraq ketáái kawáá-nákáá éna tiráati-nakaa umá íma máiyee. ²⁶abo itáíq-itaiq í-yátááqnpó Ítu Káríqtokaraq mórabi yagaroqtamá Áánûqtun-araaqa keráwáqá mááe. ²⁷Ítukaq mórabi yagaroqtamá nommá perai-wáyúkámá wenáaimma kémayaae. ²⁸miráipoana mi-máqté-káyúkámá mimóráíq umá mááe. Ítiráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukagaraq íma meyámmá máyáa-kaqto-wayukagaraq paá iyúwáa-kayukagaraq waagógáráq aaragógáráq máqtemma Ítu Káríqtomma mórabi yagaroqtamá mimóráíq umá mááe. ²⁹Ítu Káríqtoni waayúkamo máeqa kanaaráq keráwáqá Áabaraani árain-iyapo-annama maéq Áánûqtuma Áabaraamma timá akoqnáá umákarain-auwaraimma mayánoe.

4 ¹kemá ókaraq timá-timenune. íyápógoma maabumá máqe-urái-kanaaraqa wemá miráuma mayai-nákóráá umá máqe-uraiye. miráimanibo aboání máqte-qtataaqa wennáe. ²wemá paá kawáá-wáyúkágáráq anó-kayukagaraqti yiménáápáq máena aboámá timákaraina-kanaaraq wíno. ³ketáágáráqá miráuma Áánûqtuni iyápóraa umá máeqtaama mi-kánááráqá máqtemma maa-marábín-ámáán-áíkoní aménáápáq máqe-uraunatae. ⁴kanaagómá umágitanama Áánûqtuma wení áanikoma timákáraiye. aaragómá marákáitana Ítiráaeo-wayukati áamáan-aikoni aménáápáq máqe-uraiye. ⁵mi-káyúkámá min-ámáán-áíkoní aménáápáké ayúqyikanena kukáiyee. miráuraipoaqtaa ketáámá kanaaráq Áánûqtun-araaqa mánunatae. ⁶Íbêqa wení iyápó-annama mááe. miráitana Áánûqtuma wenáanikoni Aágomma timákáitana ketáái tíyaqnoaq min-Áágómá maará kétéyee: “apááó, ketiboó” téna tirupiké kétéyee. ⁷miráitaq keráwáqá ókaraq mayai-wáyúkáráá umá íma mááe. ímiye. keráwáqá wenáanimaare. ániibo keráwáqá Áánûqtuma tiwiráinaq wení iyápó-annama máeqa kanaaráq keráwáqá wení máqte-qtataaqa mayánoe. áanimma máiyana Áánûqtuma wení máqte-qtataaqa timíniye. ⁸áraiine. naayóbáqá keráwáqá Áánûqtuqtabama íma itarepoaq maníkoní aménáápaq máqe-uraamanibo ⁹Íbêqa keráwáqá Áánûqtuqtaba kéitaae. abo kemá maará-tenuno keráwáqtábá Áánûqtuma kéitaiye. nôraq itanawáq naayón-ámáán-áíqtábámá keráwáqá kétékaiyo? min-ámáán-áíkomá íma keráwáqá tíwáqnaa íniye. keqnáámmá ánná-mayairaa mayánéraq kéoo? ¹⁰keráwáqá nôraq itaráq aokaq-yúpáámá aokaq-wíyóqtábábi kéqokeq-kanaayababi naayón-ámáán-áíkoqtábámá omáqá kémayaa? ¹¹keráwáqá kemmá ummaamá ketime. miráitaq ketúyánápímmá ketí mayáigómá keráwápí wáimma paátataakaa ínabo téq kétune. ¹²ketíbâtiwaayuo, kemá keráwákáq inaa-inaa kétune. minná kekáá umá áamáan-aipikemma ayúqtíkaraikaq máero. kemá Ítiráaeo-naqa

ámáan-aipike ayúqtikaraimanibo keráwáqá Yéqtaeo-wayukama aati-aatimá ámáan-aikopike ayúqtíkaraane.

keráwáqá kemmá móra otaammá íkutikaraae. ¹³naayóbáqá ketúgoma akoqnáá íuraimanibo kemá ketí áqnáabaq-kanaama keráwápi átê-wataama timá tímikaune. minnáyaba taákaq kémaraae. ¹⁴kemá karímá kémayeqa keráwáqti mayaígóni ámûraaq mamá túnnae kámatikaunamanibo kemmá íma tinaaemma kéumatikaae. tibô íkamatikaraae. ímiye. mórama Áánúqtuni kaqtó-narabi Ítu Káríqtonabi wenamáárîq kawáá umákáinikaa umá kemmá keráwáqá kawáá umátíkaraae. ¹⁵ketábá keráwáqti timuqô marai-yátááq náakaraq wáiyó? kemá abarokáq keráwáqti íráqôn-aiiqtaba kétune. minná keráwáqá keqtábá ôriq umá kétikaipoaq keráwáqti túramma kubíqma kemmá timínóaa kétune. ¹⁶nôraq íyo? íbêqa kemá keráwáqá arupú umá timá tímikaunaboaq kemá keráwáqti namurowáq aúkáúnô? ¹⁷áraine. yaímma-wayukama yemá keráwáqá íráqôn-aimma kétima-timeta keráwáqá timíqmi kéo. kemmá kétéweqtatuweq yeqti yinaae waraígáae téta kéoe. ¹⁸íráqôn-aimma káqowa-kaqowamma yíwáqnaa iyábá timá-yimenunataama minná kanaarâq íye. ániibo ketáá mórabi ímo maéqtaama min-ááímmá íma yúwáaro. ¹⁹ketí pááqya-noiyapo, ókaraq kemmá tíqa kéena miráuma aaragómá iyápóma marakáné itana aíqa iníkáá umá tíqa kéiyee. kemá tíqa í-yátááqá kémayaanana kanaarâq Ítu Káríqtoma keráwáqti tíyaqnoaq wenáaimma pááq umá ánataniye. ²⁰tirunô kemá keráwáqtê íma máune. kemá keráwáqtábá káqon-aimma ténáá kéune. íbêqa kemá keráwáqti táaiqtaba taíbaq-tuyanamma kéitaune.

²¹keráwáqá ámáan-aikoni aménáápáq mánaae tíya-kayukama íbêqa kemmá timá tíméro. keráwáqá ámáan-aimma íyaq kéitao? ²²agamatá-kánnáábí minnáyaba kétéye. Áabaraani áanikoratama kaayaré. morá-inikoma paá-mayaima ánná-mayairaa matáin-inikoma móra-aanikomma marákáraiye. káqon-inimma áwîq-inikoma móra-aanikomma marákáraiye. ²³paá-mayaima ánná-mayairaa matáin-inikoma marákárain-iyapoma minná anóama aaraukátí yáaikaqa marákáraiine. ániibo káqon-inikoma marákárimma minná anóama Áánúqtuma timá akoqnáá uráikaq marákáraiine. ²⁴waéqma itai-áímmá mi-kátááqóni áaimma wáiyee. mi-kááyáq-íníkorátámá miráuma kaayaq-áímmá Áánúqtuma waayúkate timá yarúmakaine. mórama timá yarúmakain-aimma Táínai-anubake iráiyee. min-áílkáké iyápó-annama paá-mayai ánná-mayairaa-kayukama auránoe. Égaama mi-wágóni awaaaméré. ²⁵Táínai-anuma Arébiya-marupaq mikáq Mótetima ámáan-aimma matáine. Yérútáarebaq-wayukama íbêkaraq Mótetini ámáan-aikoni aménáápáqá ánná-mayai-wayukaraa umá máápoana Égaama yeqti awaaaméré. íbêq-Yerutaarebaq wení awaaaméré. ²⁶ániibo Térai Áabaraani áwîq-inikoma Ítu Káríqtoaq itáiq-itaiq o-káyúkati yinóae. aúge-

Yerutarebaqa wení awaaméré. ²⁷Áánûqtuni agamatá-kánnáágómá maará kėtiye:

“aaragô, keráwáqá anaamoq-nóinímmá
timuqá máraaqtaba anókaq ááyama tero.
keráwáqá iyápóma marakafyábá tíqa íuraipoaq
timuqá máraaqtaba anókaq ááyama tero.
paá máa-noinimma yeqtí iyápógoma
yiwaiqá máa-noiniti-iyapoma uyátá-maqma tafbaq mánoe.”

téna kėtiye. ²⁸ketíbâtiwaayuo, keráwáqá Ááitekima Térain áanikote móraiq kéoe. Áánûqtuma Áabaraamma timá akoqnáá umákaraiqtataboq keráwáqá wení iyápó-annama káuraae. ²⁹Égaani áanikoma aaraukâq-ááikákémô marákárimma wemá naayóbáqá wenábâkoma Ááitekimma mamá táiq umákaraine. Ááitekimma Áánûqtuni Aágokake marákárine. minnýaba Ááitekimma awaaómá awááguraine. íbêkaraq min-ááímmá paá wáiyee. minná mi-káyúkámá Mótetini ámáan-aiqtaba yúyánámmá ítáa-kayukama Ítukaq itáiq-itaiq iyábá yúyánámmá ítáa-kayukama kényiwaagoe. ³⁰Áánûqtuni agamatá-kánnáágó nóinaeq tiráiyó? maará kėtiye:

“ánná-mayairaa matáin-inikaraq áanikogaraq
paábaq watuwaa.
áwîq-inikoni áanikoma wenamá
min-íníkoní máqte-qtataaqa mayániye.”

téna kėtiye. ³¹tíbâtiwaayuo, móraiq umá ketáámá paá ánná-mayairaa-mayai-inikoni áráaqa íma máunatae. ímibo ketáámá Ítuni waayúkatakaama áwîq-inikon-araaqa máunatae.

5 ¹Ítu Káríqtoma keqtáá naayón-ámáán-áípké ayúqtíkaraiqtatae. ayúqtíkarai-kayukaraa umá paá máero. minnýaba Ítuma máigaae téna kėtiye. miráitana keráwáqtí ayúqtíkarai-qtataaqa yaqtóráaro. móra-wayukama yeqtí yímáan-aikoni aménáápáqá iyuwáiyata íma matiyúwáaro. ²Ítáaro. kemá Póroma keráwáqá kétima-timune. ániibo keráwáqá iyuwáiyata káqo-yuma keráwáqtí túma karáiyana kanaarâq Ítu Káríqtoma íma kanaarâq tíwáqnaa íniye. ³keráwáqá máqtemma iyuwáiyata túmo karánómma kemá kékén-áímmá kétima-timune. máqten-amaan-aikoma Táínai-anubaken-amaan-aimma mútûq íwareqa puínoe. ⁴ániibo keráwáqá ámáan-aimma paá waráiyana Áánûqtun-aurakaq kateko umá íma auránoe. ímiye. paá mirá éqa Ítu Káríqtonopake Áánûqtuni paru-yátááípké nékaq mánoe. ⁵Aokaq-Áágóní akoqnáárake ketáá Ítukaq itáiq-itaiq umá yáqtoraananataa Áánûqtuma keqtááyábá “kateko-wáyúkááé” tîníqtaba awé kéunatae. ⁶ániibo ketáámá Ítu Káríqtogaraq mórabí yagaroqtamá maéqtaama aúmo karáí-ááikárâq aúma íma karáí-ááikárâq minná paátaare. ániibo Ítu Káríqtokaq itáiq-itaiq éqtaa tirummá amí-yátááqá minná anó-qtataare.

7 áqnaabaqa Ítukaq itáiq-itaiq uráamma minná kanaa urááe. náaraq umá mirá-uraiyo? 8 Áánûqtuma keráwáqá tááyaraimma íbêqa keráwáqô wáráa-tuyanamma Áánûqtun-aaimma íma wáiyee. 9 Ítáaro. yemá maará kéte: “pááqya-qtataaqa (yíqtime) kara-káyúkátí yammá agayaí-kánábí makáiyana yakómá itorániye. 10 miráráá umá móra-nakoma keráwáqatí túyánámmó mamá táiq i-nákóní áwíqa kemá íma Ítaraunamanibo Áánûqtuma wemmá yawááq-umakaniye. keráwáqá ketê mórabi yagaroqtamá uyátárai-nakogaraq máapoana keráwáqatí túyánákómá ketí tiráátúnna-yataakaq yawwéqma yínoe. minnáraq túyánámmá kéitaune. 11 yúma káráaro téq waayúkama kétima-yimuno? aaqáo ímiye. mirá ítúnnayabawaq yemá kemmá mamá íyaq táiq kéumatikaa? kemá abarokáq téq “túma káráaro” tenatamá Ítiráaeo-wayukama mi-kátáámá kaapaq-yáyábá íbêkaraq íma awétátuwanoe. 12 yemá mi-káyúkámá keráwáqatí túyánámmá mamá táiq kéo-kayukama kemá yemmá maará timá-yimenaq kéune: “kenamáárlq keráwáqatí tíwáa-kakamma ko káráaro.” ténáá kéune.

13 ketífbâtiwaayuo, Áánûqtuma keráwáqá ayúqtkaiqtae téna tááyaraiye. keqtáá ayúqtkaraipoaq keráwáqatí tikaí-yátáákómá íma wáráaro. miráimanibo keráwáqá ayúqtkaraipoaq wenáwáqnaa-wenawaqnaa umá weqtábá kákainna weqtábá kákainna oro.

14 máqten-amaan-aaimma mórabi miráuma wáiyee:

“keráwáqá kenamáárlq tirummá oníkáá éraq móraiq umá keráwáqatí timakaq maíya-kayukama tirummá yíméro.”

miráuma wáiyee. 15 miráimanibo keráwáqá keíyáá unítíqa téq ááiq éqa kanaaráq keráwáqá atéráaro. abo keráwáqá mútûq áíkuyo-kayukama máqtemma táiq umáginoe. 16 miráimanibo kemá maará téq kétima-timune. keráwáqá Aokaq-Áágóní áaimma wáráaro. ániibo keráwáqá mirá éqa kanaaráq keráwáqatí tûgoni akaí-yátááqá íma wáráaro. 17 ketáá káonaunatae. mi-tái-ááílkómá Aokaq-Áágómmá mamá márúte yuwánéna kéiyee. mi-kááyáq-wáígorátámá namuroíq kéoyee. miráonaae tíya-qtataaqa aati-aatimá keráwáqá íma mirá-inoe. 18 keráwáqá Aokaq-Áágóní anaaémo waréqa keráwáqá ámáan-aikoni aménáápáq íma mánoe. 19 waayúkati táí-yaaimma áqá aónatukaae. wé maará kéiyee. kebó-yátááqá táí-aaimma waátâ-yuyanamma wáiyee. 20 óqtakakaraq yaatakaráq nunamummá tí-ááímmá kéte. uwaatagáán-ááímmá aá awáágî-yataaqa unítíqa tí-yátááqá kárún-aaimma tí-yátááqá áyámma í-yátááqá akáyáámmá tí-yátááqá we ánnáma mamá yataí-yátááqá 21 aúran-anna aí-yátááqá taíbaq aíbôq-nomma naí-yátááqá máqte-qtataakoma mirá kéoe. keqnáámmá kékén-áímmá kétima-timune. máqte-kayukama miran-ááímmô tarôq étama Áánûqtu yabíkái-marupaqa íma uwínoe. 22 miráimanibo Aokaq-Áágópiké maarán-ááímmá pááq kéiyee. tirummá kéeqtaa timuqá kémareqtaa kaayoné-yátááqá tirunóbáqá wáiyee. 23 ketáámá túma

pukáipaq awé kéunatae. íráqôniq kéunatae. arupú umáe kéuyunatae. itáiq-itaiq umá kéyaqtoraukatae. káqo-yuma tikaq múte kéyikaunatae. ketáái túgoni akaí-yátááqá kéyaqtoraukatae. min-íráqô-qtátááqtbámá aammá aúmatan-aimma íma wáiyee. ²⁴máqtemma Ítu Káríqtoni waayúkama yemá táí-aaimma yetúgoni akaí-yátáákáráq kaapaq-yátáq arááparainikaa uráitataboata ókaraq íkéwaraae. ²⁵ketáái aúgen-auwaraimma Aokaq-Áágótê yagaroqtamá wáiyee. min-Áókákq-Áágómá Áánûqtuni waayúkama mamá aakaraakaq íno. ²⁶ketáái tíwíqqa íma múte yawíyataa ketáái tíbâqawaayuma íyamma íma umáyikeqtaa yeqtábá íma koyukaayúmna ono.

6 ¹ketíbâqtiwaayuo, keráwáqá aónáiyana móra-nakoma kúmiq-yataariq í-náqá keráwáqá Ítu Káríqton-aaimma warané kéiya-kayukama kaayonébáké wemmá mamá arútáyakaaro. keráwáqá máqtemma móra-mora-yuma kawáá umáyíkáaro. Tááqtaama keráwákáráq makáqma aónaiyabae. ²keráwáqá keráwáqtí tíbâqawaayuma ummaa-yátááqtbá kammáa kaíyaqa yíwáqnaa oro. mirán-ááíkáké keráwáqá Ítu Káríqton-amaan-aaimma weqtábá kákainna weqtábá kákainna í-ááímmá kéwaraae. ³ánibo móra-nakoma téna “kemmá anó-tiwiqa wáiyee” tínimanibo wenáwíqqa íma wáitana wetábá wenamááríq kaaqaari kétiye. ⁴ketáá móra-mora-yutaati mayaígómmá táí-mayaiyababi íráqô-mayaiyabiyo téqtaa maqmá aónaanataao. mirá énama móra-nakoma wení mayaígómá íráqôniq itana wemá kanaaráq amuqá maréna káqo-nakoni mayaímá íma aónama yainániye. ⁵máqte-kayukama móra-mora-yuma yeqtí mayaímá iyááqta kumá máyáaro.

⁶móra-nakoma Áánûqtuni aammá waráí-áímmá matáina-nakoma wení oótakake arááti-nakomma áwáqnaa umá amíno.

⁷keráwáqá kaaqaari-túyánámmá wáráabo. móra-nakoma Áánûqtumma kanaaráq íma makatíniye. nói-qtataarabi marabí uqmaráiyamma mimórá-yátááqá utániye. ⁸ítáaro. uqmakáa-kanaagaraq aáwaqa ábu kaí-kánáágómá miráráá kéiyee. abo móra-nakoma wenaúgoni akaí-yátááqá warénama wení aqtó-kánááráqá puí-yátááqá mayániye. ánibo móra-nakoma Aokaq-Áágóni akaí-yátááqá warénama aqtó-kánááráqá matúq-matuq umá máí-auwaraimma mayániye. ⁹miráinaqtaa ketáámá íráqôn-aaimma waráiyábámá íma tíbókariq ónátae. minnáyaba íma tíbô kégaitanama anaaékaqa íráqô-meyamma mayánúnatae. ¹⁰miráinaqtaa ketáámá aammá abáá éqtaama kanaaráq ketáámá máqte-kayukaraq íráqôniq umáyíkáánataao. anó-qtataaqa wáipoaq keqtíbâqawaayuma Ítu Káríqtoqtaba áqnaabariq miráráá umáyíkáánataao.

aqtó-áímmá

¹¹kemá kanamááríq anón-aubama keráwáqtbâq ketiyáánapo awaaméqá umá agamaráunama aónaaro. ¹²mi-káyúkámá keráwáqtí

túma karánáae téta yemá nôraq itatawáq akoqnáá kéoo? yemá paá waayúkati yúrikaqa anón-iwiqa mayánáae téta kéte. Ítiráaeo-wayukama yemá ikatíq kéeta Ítu Káríqtoma kaapaq-yátáq pukái-nakomma itáíq-itaiq umá wáráánataama minnýaba tú-tiqa íyábááé téta yemá íkéyikaiye. ¹³ miráitata yemá keráwáqtí túma keréta keráwáqá uyátetaboata kanaarác yíwíqa múte yauwínoe. ábo yemá yúma káráa-kayukama yenamááríq mútúq-amaan-aimma íma kéwaraae. ¹⁴ aaqibo kemá káqo-qtataakoni áwíqa íma múte yauyónúnamanibo Ítu Káríqtoma kaapaq-yátáq pukáitapoaq wenáwíqa wenamá múte yauyónúne. miráipoana maa-márábín-ááímmá pukái-qtataakora umá túyánápí wáíye. kemá maa-márábí-káyúkátí yúrikaqa miráuma tikái-yátááqtábámá pukái-nakora kéune. ¹⁵ aúma karái-ááíkarác aúma íkarai-aikaraqa minná paátataaqiye. Áánúqtuma keqtáá mamá aúge-kayukama aútikaniqtaama minnáma anó-qtataaqiye. ¹⁶ minnýaba máqte-kayukama uyátá-maqma min-ánón-ámáán-áíkómmá kéwaretá Áánúqtuni kaayoné-yátáákarác wení paru-yátáákarác yeté máqtemma Áánúqtuni árai-kayukate waíno. ¹⁷ íbêkaraq anaaékaraq móra-nakoma móragaraq ummaa-yátááqá kemmá íma timíno. ketúraq abumá wáena máqte-kayukama kéyiraatimma minná kemá Ítu Káríqtoni mayái-náqúne. ¹⁸ ketíbâtiwaayuo, ketáái uyátárai-nakoma Ítu Káríqtoma wení íraqô-qtataakoma keráwáqté waíno. miráuma waíno.
kemá Póroe.